

heroïsme

De feiten achterhalen de beschouwing tegenwoordig zoo snel dat men haast schroomt haar nog te uiten. Niettemin is er genoeg dat met „feiten” als zoodanig niets te maken heeft. We bedoelen de *ideëele* goederen welke niet van heden of van morgen zijn. En daarover schrijven we ditmaal eens.

Wat al vragen rijzen er op in betrekking tot Finland! Nu moet men eens opletten: naast de uitingen van sympathie, waarmede men niet karig is geweest, raken deze meest alleen den materieelen kant. Zal de „hulp uit het buitenland” nog bijtijds komen? Wat zullen de Scandinavische rijken doen, of moeten doen? Zal Rusland het niet eens een keer moede worden om zijn militair prestige te verspeelen in de oogen van geheel Europa, waar het divisie na divisie verliest? Zullen de Finnen metterdaad, zooals zij gezegd hebben, met het overschot huns volks op vluchtenden voet naar Zweden gaan wanneer de roode kolos hun het laatste stuk gronds ontnemt? Of zal datgene gebeuren waarmede Rusland dreigt: zullen de Finnen, uiteengeslagen, over het onmetelijk rijk verstrooid worden en krijgt het aarzelend Zweden dan behalve „Rusland” ook werkelijk Ruszen tot buur?

Wij weten het niet. Zelden is de toekomst zoo ondoorzichtig geweest. In den oorlog van 1914—18 was er nog sprake van winnen of verliezen; veel voorspellingen zijn gewaagd welke uitgekomen, of ook niet uitgekomen zijn. Doch zelfs het voorspellen is thans in onbruik geraakt. Te zeer tasten wij in 't aarde-donker.

Doch hoe 't ook met Finland afloopt, één ding is zeker. Wat geschied is, is geschied; geschiedenis kan niet ongedaan gemaakt worden. En nu heeft het eenvoudige, dun bevolkte Finland een stuk historie gewrocht dat nog voor eeuwen en eeuwen houvast kan geven, wanneer in een botte, platvloersche wereld het geloof aan ideëele goederen de menschheid ontzinken zou. „Een ding van schoonheid is een vreugd, altijd.” De Finnen hebben ons oog weer voor de schoonheid van het *heroïsme* ontdekt.

Moed en dapperheid. . . . deze woorden liggen ook wel in het woord „heroïsme” besloten, doch zij maken er toch niet de volle som van uit. Men kan een geheele gamma door-

lopen, welke eigenlijk al met het simpele „durf” begint, en 't is wel eigenaardig dat onze taal voor de eigenschap der onverschrokkenheid zooveel uitdrukkingen beschikbaar stelt, al moet erkend worden dat in de reeks ook wel minder voordeelige staan, zooals „waaghalzerij,” „domdriestheid” of „een onbesuisde kop.” Doch met dit laatste rekening houdend kan toch gezegd dat het „durf-complex” wanneer ik dat zoo eens betitelen mag, vrij wat aantrekkelijker is dan het „complex-bangheid,” hoe fraai het zich ook weet op te sieren met termen waarvan „zucht tot zelfbehoud” nog wel de bescheidenste is.

Wat de Finnen gedaan hebben, en nog voortgaan te doen met hun doodvermoede gelederen, is uniek, is in letterlijken zin *eenig*. De annalen der wereld, de geschiedboeken der geleerden, en ook de eenvoudige schoolboekjes zullen gewagen van wat daar in Finland is gebeurd in dien barren winter van '40. Lazen we niet in de berichten, dat in den strijd welke voor de 18de Russische divisie vernietiging beteekende, de verhouding was dat één tegenover zeventig Russen stond?

Gelukkig, er worden ook buiten Finland nog genoeg daden van moed bedreven welke beteekenis men niet onderschatten mag. Lezen of hooren wij ervan, dan kunnen ze ons gemoed zoo echt warm maken, ze raken het beste van onze natuur, en dat temeer naarmate er een element van trouw of zelfverloochening in gemoeid is. Ik reken die daden mee tot onze geestelijke goederen, ons ideëel bezit. Wat wordt er al niet een hulp verleend; hoe dikwijls waagt een man eigen lijf en leven om een drenkeling te redden, of een kind uit een brandend huis te halen. Maar 't zou in onze ooren toch eenigszins vreemd en overdreven klinken wanneer men dit alles nu „heroïsch” wilde noemen. Het is prachtig, zeker. Maar 't blijft, bij wijze van spreken, toch nog op manshoogte; straks bereikt een broeder, een zoon, een vriend of buur van den dappere mogelijk hetzelfde peil. — Ik wil hier ter plaatse ook geenszins aan de vrouwen voorbij gaan; hoe vele harer slijten niet een onopgemerkt, en ook wel ongevaardeerd, leven tusschen de muren van haar woning, tobkend, met een zwak lichaam en krappe geldmidde-

len, om toch nog netjes met haar gezin voor den dag te komen. Wat sommige moeders op dit gebied presteeren, dwingt eerbied af, ze hebben zichzelf op zij gezet waar 't gaat om 't gezinsbelang; is dat gezin groot, dan schiet er voor moeder op heel haar levensweg maar één bitter beetje over aan gemak en rust. Maar toch zouden zulke dappere vrouwen en goede moeders zelf de eersten zijn om 't af te wijzen wanneer men van „heroïsch” ging praten. Ook weer om dezelfde reden: haar zware taak blijft binnen menschelijk bereik, want het verzorgen eener, zij 't drukke, huishouding, en het grootbrengen van kinderen, zij 't onder moeilijke omstandigheden, is een normale zaak. Een taak gelijk deze, heeft wellicht haar eigen moeder vóór haar vervuld, en haar dochters zullen die straks overnemen.

Men moet met een woord in de overtreffende trap altijd wat zuinig wезen; bij dagelijksch gebruik is alda de snede niet scherp meer. Wat moet men nu doen? Het woord heeft ingeboet aan kracht, terwijl het *begrip*, dat het droeg, even sterk is gebleven: iets is daardoor uiteengeweken wat samen hoorde, en we kunnen de spleet niet meer vullen. Nu is het *begrip* niet langer tot rechte uitdrukking te brengen, tenzij 't ons mogelijk ware om in gelijke mate door 't een of andere voor- of bijvoegsel het woord meer macht te schenken. Maar dan zijn we reeds beland bij de noodlottige woord-inflatie!

Heroïsch, dat is wat Finland doet. Dit gaat verre uit boven de gewone, menschelijke, moed en volharding. Vechten, bijna dag en nacht door, bij een ware doodskoude, tegen een vijftigvoudige overmacht. Thans schijnt er meer bijstand van buiten te komen, maar hoe jammerlijk en beschamend was het voor „de wereld,” dat die wereld het kleine volk van waarachtig *grooten*, van *heroën*, met veel beleefdheid en hulde om hulp schreeuwen liet. Het moet dien helden wel een doodsteek in de beenderen geweest zijn, bij alles wat zij alreeds te lijden hadden naar lichaam en geest. . . .

De Fin is, zegt men, eenvoudig en zeer nuchter van aard. Hij zal waarlijk niet als „heros” poseeren; hoe 't hem ook ga. Straks keert de boer en de daggelder, de houthakker, de vischer, zoo God het wil, naar zijn hardstede terug.

En *wij* intusschen hebben geleerd wat *heroïsme* beteekent.

Hendrika Kuyper-Van Oordt